

ЧЕРГОВА СПРОБА ЗАХИСТУ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ У СФЕРІ СПОЖИВЧОГО КРЕДИТУВАННЯ

22 вересня 2011 р. було прийнято Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо врегулювання відносин між кредиторами та споживачами фінансових послуг». Цим законом, зокрема, заборонялося банкам збільшувати розмір фіксованої процентної ставки в односторонньому порядку. Крім того надання (отримання) споживчих кредитів в іноземній валюті заборонялося на території України. Таке рішення законодавця було слушним та обґрунтованим, але не своєчасним, оскільки валютне кредитування на той час вже отримало масове розповсюдження в суспільстві. Таким чином, держава із великим запізненням почала впроваджувати заходи, що могли попередити «катастрофу» на ринку споживчого кредитування.

У ситуації, яка склалася в Україні, мав бути розроблений компромісний варіант виходу з цього кризового стану. Проте на сьогодні держава певний час не могла запропонувати такого рішення, тому вона пішла шляхом замороження цього конфлікту. Зроблено це було шляхом прийняття 3 червня 2014 р. Закону України «Про мораторій на стягнення майна громадян України, наданого як забезпечення кредитів в іноземній валюті».

Вважаємо, що вирішення питання про захист прав споживачів в сфері кредитування має лежати не тільки в правовій але й в соціальній площині. Усунення протиріч між споживачами кредитних послуг та фінансовими установами має бути здійснено за рахунок досягнення правового компромісу. При цьому, особливий правовий статус споживачів фінансових послуг має бути реально підтверджений за рахунок значних поступок з боку держави та банків під час вирішення конфлікту інтересів у сфері споживчого кредитування.

В цьому контексті заслуговує на підтримку спроба законодавчим шляхом вирішити це питання. Мається на увазі така законодавча ініціатива, як проект Закону України від 22.12.2014 № 1558 «Про захист прав споживачів фінансових послуг від наслідків девальвації гривні» [2], яким, зокрема, передбачалось, що реструктуризаціям споживчих кредитів для учасників Антитерористичної операції, мешканців зони АТО та інших громадян, що опинилися в скрутному становищі через отримання споживчих кредитів в іноземній валюті. При цьому, реструктуризації підлягають всі валютні кредити, заборгованість за основною сумою яких не перевищує два мільйони гривень згідно з офіційним курсом НБУ на

дату підписання договору споживчого кредиту. При реструктуризації, заборгованість за споживчим кредитом підлягала конвертації за курсом гривні до іноземної валюти, що діяв в Банку на дату укладання кредитного договору, зі збереженням процентної ставки за кредитом, передбаченої умовами кредитного договору на дату укладання.

На розгляд Верховної Ради України також було подано альтернативний проект Закону України від 23.12.2014 р. № 1558-1 «Про реструктуризацію зобов'язань за кредитами в іноземній валюті» [3]. Законопроект № 1558-1 (поданий до третього читання), зокрема, передбачає що реструктуризація невикраденої суми кредиту та нарахованих, але не сплачених відсотків, здійснюється шляхом зміни валюти виконання зобов'язань за споживчим кредитом на національну валюту України за офіційним курсом Національного банку України на дату підписання кредитного договору. Протягом двох років, із дня набрання чинності цим Законом, встановлюється мораторій (заборона) на звернення стягнення на будь-яке майно позичальників та/або їх поручителів, надане у забезпечення виконання зобов'язань за споживчими кредитами. Верховна Рада України 2 липня 2015 р. прийняла рішення про прийняття в третьому читанні та в цілому як закону проекту Закону про реструктуризацію зобов'язань за кредитами в іноземній валюті (реєстраційний № 1558-1).

У порівнянні із законопроектом № 1558 законопроект № 1558-1 безпідставно, як на нашу думку, поширюється на всі без винятку споживчі кредити. Це призвело до того, що в більшості ЗМІ та соціальних мережах цей законопроект був визнаний «популістським», а не соціально-справедливим». При цьому керівництво Національного Банку України заявило, якщо виконати вимогу нового закону, то банківська система зазнає збитків у сумі близько 100 млрд. грн. А на 1 червня цього року капітал всієї банківської системи становив 139 млрд грн. [1].

Вже 3 липня 2015 р. у Верховній Раді був зареєстрований проект постанови «Про скасування рішення Верховної Ради України від 2 липня 2015 року про прийняття в третьому читанні та в цілому як закону проекту Закону про реструктуризацію зобов'язань за кредитами в іноземній валюті» [4], на сайті Верховної Ради було зазначено, що закон відправлений на повторний розгляд. Але всі ці заходи були сумнівними з точки зору регламенту парламенту. На певний час цей закон зник, що також є порушенням регламенту, а 18 грудня 2015 р. його було подано на розгляд керівництву Верховної Ради України.

Проаналізувавши ситуацію яка склалась вважаємо за потрібне наголосити на тому, що під час врегулювання проблеми, що склалася навколо споживчого кредитування в іноземній валюті, держава має створити для споживачів фінансових послуг реальний, фінансово обґрунтований та справедливий механізм виходу зі скрутного фінансового

становища.

Література

1. Нова надія: що буде з валютними кредитами в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://korupciya.com/nova-nadiya-shho-bude-z-valyutnimi-kreditami-v-ukraini-2/>
2. Проект Закону України від 22.12.2014 № 1558 «Про захист прав споживачів фінансових послуг від наслідків девальвації гривні» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=53050
3. Проект Закону України від 23.12.2014 № 1558-1 «Про реструктуризацію зобов'язань за кредитами в іноземній валюті» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=53099
4. Проект постанови Верховної Ради України від 03.07.2015 № 1558-1П2 «Про скасування рішення Верховної Ради України від 2 липня 2015 року про прийняття в третьому читанні та в цілому як закону проекту Закону про реструктуризацію зобов'язань за кредитами в іноземній валюті» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=55856

УДК 349.3

Кайтанський О. С., к.ю.н.,
Національний університет «Одеська юридична академія»,
м. Одеса, Україна

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КОДИФІКАЦІЇ ЗАКОНОДАВСТВА У СФЕРІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ МОЛОДІ В УКРАЇНІ

За період незалежності в Україні сформовано законодавчу базу з питань соціального становлення та розвитку молоді, утворено центральні і місцеві органи виконавчої влади, які забезпечують формування та реалізацію державної молодіжної політики, створено мережу установ і закладів для молоді, розроблено та забезпечено виконання державних і регіональних молодіжних програм, запроваджено механізм підтримки молодіжного руху та різних категорій молоді тощо. Водночас проблемами у реалізації молодіжної політики залишаються: недосконалість правового регулювання; низький рівень наукового обґрунтування процесу реалізації державної молодіжної політики; низький рівень взаємодії центральних і місцевих органів виконавчої влади та громадських об'єднань, які представляють інтереси молоді; нечіткість визначення прав і обов'язків молоді та суб'єктів, які беруть участь у реалізації державної молодіжної політики.

Питанням вдосконалення чинного законодавства з питань соціального